Muamelat

Poglavlje o imovinsko pravnim odnosima

Razmjene imetka
Naslijedstvo
Garancije i žiranti
Muamelat - Poglavlje o imovinsko pravnim odnosima
Davanje i primanje imetka bez protuvrijed nosti
Uzimanje zastupnika i razne vrste poslovnih udruživanja
Skrbništvo i stjećaj

Kupoprodaja – el-bej‘

Definicija i propis

Definicija

Trajna razmjena preciziranog ili nepreciziranog imetka, ili dozvoljene koristi, za slićno tome, a koja isključuje kamatu (ar-riba) i kredit (al-kard)

Propis

Dozvoljena Kur‘anom, sunetom i konsenzusom

Sastavni dijelovi kupoprodajnog ugovora

Strane ugovora – akidan (kupac i prodavac)

Predmet ugovora – ma‘kud alejh (sredstva razmjene: roba i protuvrijednost)

Forma ugovora - siga (usmena, praktična i pismena)

Imetak je sve ono što je šerijatski dozvoljeno iskorištavati i obrtati u svim situacijama, što ima vrijednost.

Kupoprodaja – el-bej‘

Šartovi ispravnosti

Opšti šartovi ispravnosti svih ugovora

- Da strane ugovora budu ovlaštene da sklope ugovor (vlasnik ili ovlašteni zamjenik)
- Da strane ugovora budu oni kojim je dozvoljeno raspolaganje imetkom (slobodan, punoljetan, razuman, razborit u postupanju sa imetkom)
- Obostrano zadovoljstvo strana ugovora
- Da ugovor ne sadrži ono što je haram i da ne vodi u haram

Dodatni posebni šartovi ispravnosti kupoprodaje

- Da predmet ugovora bude poznat (na osnovu viđenja i sl. ili na osnovu opisa)
- Da je moguća isporuka predmeta ugovora u vrijeme obaveznosti
- Da bude dozvoljeno korištenje predmeta ugovora u svim situacijama

Kupoprodaja – el-bej‘

Kupoprodaja – el-bej‘

Uvjetovanje u kupoprodaji

Definicija

To je da jedna strana ugovora uvjetuje drugoj neku korist u sklopu ugovora, svejedno vraćala se ta korist na strane ugovora ili nj.predmet.

Vrijeme

Šart ispravnosti uvjeta u kupoprodaji je da bude prije nego se ugovor sklopi, odnosno prije nego se rastanu sa mjesta ugovora.

Vrste

Ispravan uvjet – je svaki uvjet oko kojeg se slože strane ug. i koji nije zabranjen šerijatom.

Neispravan uvjet – je svaki uvjet koji je suprotan onome što ugovor nužno podrazumjeva, ili ne sadrži nikakvu korist za stranu ili obje ili predmet ugovora, ili je haram ili vodi u haram.

Kupoprodaja – el-bej‘

Uvjetovanja u kupoprodaji

Vrste uvjeta

Ispravni uvjeti: obavezujući. Ako se ne ispuni može zahtjevati prekid ugovora

- **Da uvjetuje ono što ugovor podrazumijeva**
- **Da uvjetuje ono što koristi samom ugovoru ili ga pojačava**
- **Da uvjetuje neku korist za stranu(e) u ugovoru**
- **Da uvjetuje drugi ugovor sa kupoprodajnim osim kredit i i‘ina**
- **Da uvjetuje zadovoljstvo treće strane koja nije dio ugovora**
- **Da uvjetuje kaparu (urbun)**
- **Da uvjetuje oslobađanje trgovca od odgovornosti za eventualne mahane u robi**
- **Da proda roba pod uvjetom da ga oslobodi ili da proda zemlju pod uslovom da je uvakufi**

Neispravni uvjeti

- **Sa kojim je ugovor važeći: Uvjet se poništava. Ako je znao da je neispravan nema izbora i ugovor ostaje, a ako nije znao, ima pravo da prekine ugovor.**
  - **Da uvjetuje da ne može prodati ili pokloniti ili koristiti i sl.**
  - **Da uvjetuje prodaju prostora da ga učini kockarnicom i sl.**
- **Sa kojim je ugovor nevažeći: ugovor se poništava.**
  - **Kupoprodaja i‘ina (prodam ti auto za 10 odgođeno pod uvjetom da mi ga prodaš za 8 trenutno)**
  - **Uvjetovanje kredita kupoprodajnim ugovorom sl.**

Kupoprodaja – el-bej‘

Pravo izbora u kupoprodaji i nj. vrste

(el-Hijar)

Definicija: Predstavlja pravo strana ugovora da u određenim situacijama odustanu od ugovora ili nastave.

- Pravo izbora na mjestu ugovora dok se strane ne rastanu (hijarul-medžlis)
- Uvjetovano pravo izbora (hijarul-šart)
- Pravo izbora zbog obmane u cijeni (hijarul-gabn)
- Pravo izbora zbog predstavljanja robe u lažnom svjetlu (hijarul-tedlis)
- Pravo izbora zbog mahane (hijarul-ajb)
- Pravo izbora zbog lažnog obavještenja kupca o nabavnoj cijeni ili profitu (hijar tehbir bi tsemen)
- Pravo izbora zbog razilaženja strana ugovora (hijarul-ihtilaf)

Kupoprodaja – el-bej‘

Pravo izbora u kupoprodaji i nj. vrste (el-hijar)

1. Pravo izbora na mjestu ugovora (hijarul-medžlis)

To je pravo izbora na mjestu ugovora neposredno nakon njegovog sklapanja pa sve dok se strane ne rastanu, bilo fizički ili na dr.način.

2. Uvjetovano pravo izbora (hijarul-šart)

To je pravo na izbor koje se može uvjetovati na mjestu ugovaranja sve dok se strane ne rastanu. Uvjetuje se do određenog roka s ciljem isprobavanja robe.

3. Pravo izbora zbog predstavljanja robe u lažnom svjetlu (hijarul-tedlis)

To je pravo izbora kada kupac shvati da mu je prodavac predstavio robu kakvom ona nije s ciljem da je učini poželjnom ili da joj poveća cijenu, a kupac je kupio misleći da je takva.

Kupoprodaja – el-bej‘

Pravo izbora u kupoprodaji i nj. vrste (el-hijar)

4. Pravo izbora zbog obmane u cijeni (hijarul-gabn): To je pravo izbora onom ko uslijed neznanja bude obmanut cijenom misleći da je to stvarna cijena, pa plati značajno više ili proda za manje nego što vrijedi na tržištu.

- Presretanje trgovaca prije nego dođu na pijacu da bi kupili po nižim cijenama od tržišne, a trgovci ne znaju trenutne cijene. (teleki rukab)
- Lažno podizanje cijene od onoga ko ne želi kupiti robu (nedžeš)
- Obmana osobe koja ne poznaje cijene te prihvati riječ trgovca misleći da je to vrijednost (mustersil)
- Ovom se dodaju i ostale situacije gdje se iskoristi neznanje strane te bude značajno obmanut cijenom

5. Pravo izbora zbog mahane (hijarul-ajb): To je pravo izbora koje ima strana ugovora (kupac) kada otkrije mahanu za koju nije znao prilikom sklapanja ugovora. Ima pravo izbora između:

- Da vrati robu i uzme novac
- Ili da zadrži robu, a da mu prodavac isplati odštetu za mahanu (erš).

Mahana: je sve ono što umanjuje vrijednost robe bilo da se radi o nedostatku osnovnog svojstva ili postojanju oštećenja.

Erš: je razlika u vrijednosti između potpune robe i robe sa mahanom.

Kupoprodaja – el-bej‘

Pravo izbora u kupoprodaji i nj. vrste (el-hijar)

6. Pravo izbora zbog lažnog obavještenja kupca o nabavnoj cijeni ili profitu (hijar tehbir bi tsemen)

- Tevlije – prodaja po nabavnoj cijeni (da slaže da prodaje po nabavnoj cijeni)
- Šerike – prodaja dijela robe za procenat od nabavne cijene shodno procentu dijela (da slaže da prodaje pola robe za pola od nabavne cijene)
- Murabeha – prodaja uz profit (da slaže da prodaje uz profit 10 % ili npr.10 maraka)
- Muvadaa‘ – prodaja s gubitkom (da slaže da prodaje s gubitkom od 10% ili 10 maraka)

7. Pravo izbora zbog razilaženja strana ugovora (hijarul-ihtilaf): Ima pet vrsta razilaženja:

- Razilaženje u iznosu cijene
- Razilaženje u valuti cijene
- Razilaženje u količini robe
- Razilaženje u vrsti robe
- Razilaženje u postojanju uvjeta ili odgode plaćanja